

Å gjøre alle til laks – kan dårlig omdømme true vekst i lakseoppdrett?

Harald Sørgaard Djupvik, avdelingsleder, TNS Gallup

TEKMAR , desember 2009

Å gjøre alle til laks – kan dårlig omdømme true vekst i lakseoppdrett?

Ja, under visse betingelser..

..og jeg skal i det følgende forsøke å forklare hvordan

Målgruppe og utvalg

- Målgruppen for undersøkelsen er personer i Norge 18-65 år.
- Utvalget er trukket fra TNS Gallups webpanel, som er representativt for internett befolkningen (15-70 år), netto 1551 personer.

Feltarbeidet har vært gjennomført i perioden:

- 12.mars 2009 – 17.mars 2009 (før "Rosa Gull" ble sendt på SVT, og selvfølgelig også før den pågående 'kampanjen' i media knyttet til oppdrettslaks og lakselus).

Faglig ansvarlig

- Spørreskjemaet er utarbeidet av EFF i samarbeid med TNS Gallup

- **Laksenæringen står sterkt (fordi den har et godt produkt – ”alle” liker laks)**
- **Bildet er muligens mer komplisert og differensiert en mange i næringen tror (forbrukerne er ingen homogen gruppe)**
- **Undersøkelsen indikerer noen faresignaler som næringen bør ta på alvor**

Omdømmespørsmålene vi stilte

Laksen

Tilfredshet

- Basert på dine erfaringer, hvor fornøyd er du med norsk laks?
- Basert på dine erfaringer, vil du anbefale norsk laks til andre?
- Basert på dine erfaringer, vil du kjøpe norsk laks igjen?

Lojalitet

- Ut fra ditt kjennskap til hva som finnes innen fisk og sjømat, i hvor stor grad vil du foretrekke å kjøpe norsk laks sammenlignet med andre produkter/merker innen sjømatkategorien?

Laksens omdømme

Laksenæringen

Relasjon

- Hvordan vil du vurdere den norske laksenæringens samlede omdømme eller anseelse?
- Hvor godt eller dårlig er ditt inntrykk av den norske laksenæringen totalt sett?
- I hvilken grad mener du at man kan stole på den norske laksenæringen i det lange løp?

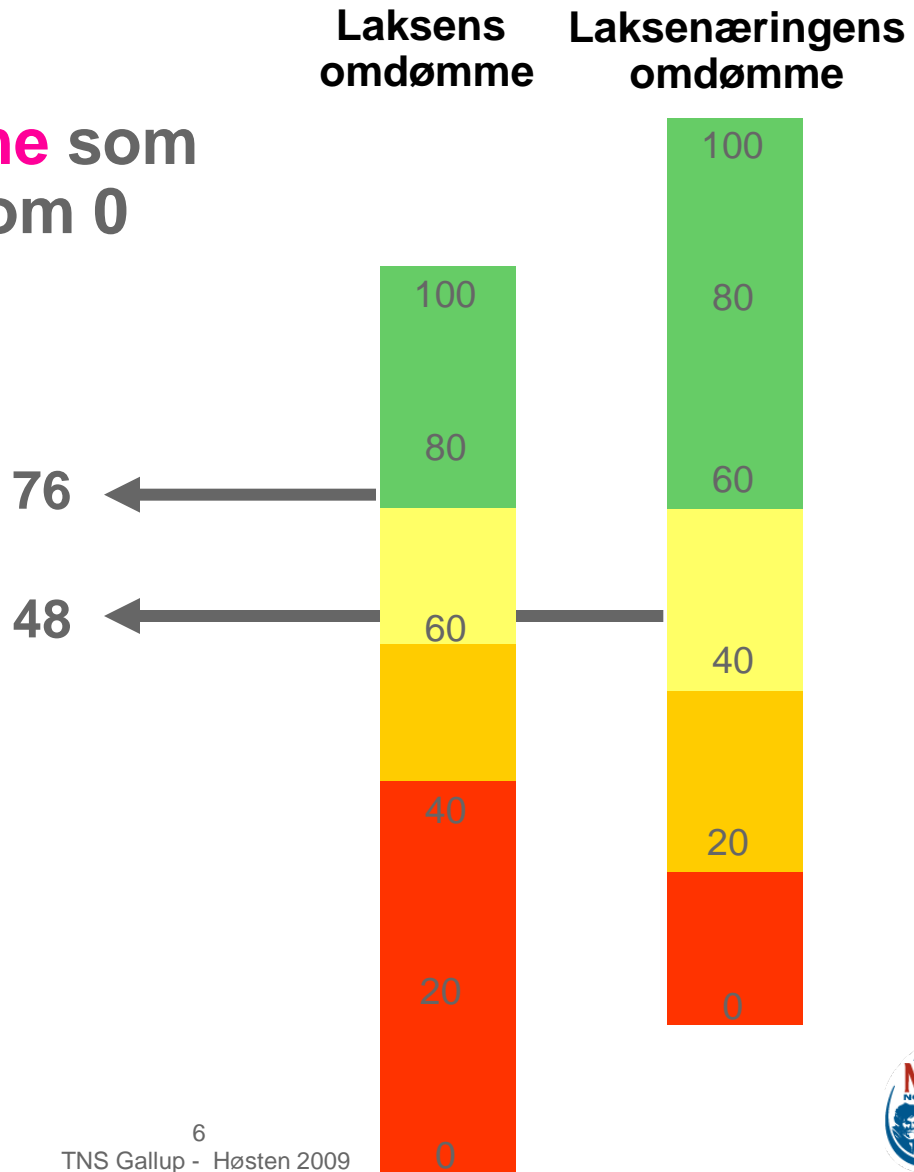
Kompetanse

- Hvordan vil du vurdere de økonomiske resultatene den norske laksenæringen oppnår?
- Sett under ett - hvordan vil du vurdere kvaliteten på den norske laksenæringens produkter, tjenester og øvrige virksomhet?

Laksenæringens omdømme

Normering av de to skalaene

Vi uttrykker **omdømme** som en **tallstørrelse** (mellom 0 og 100)

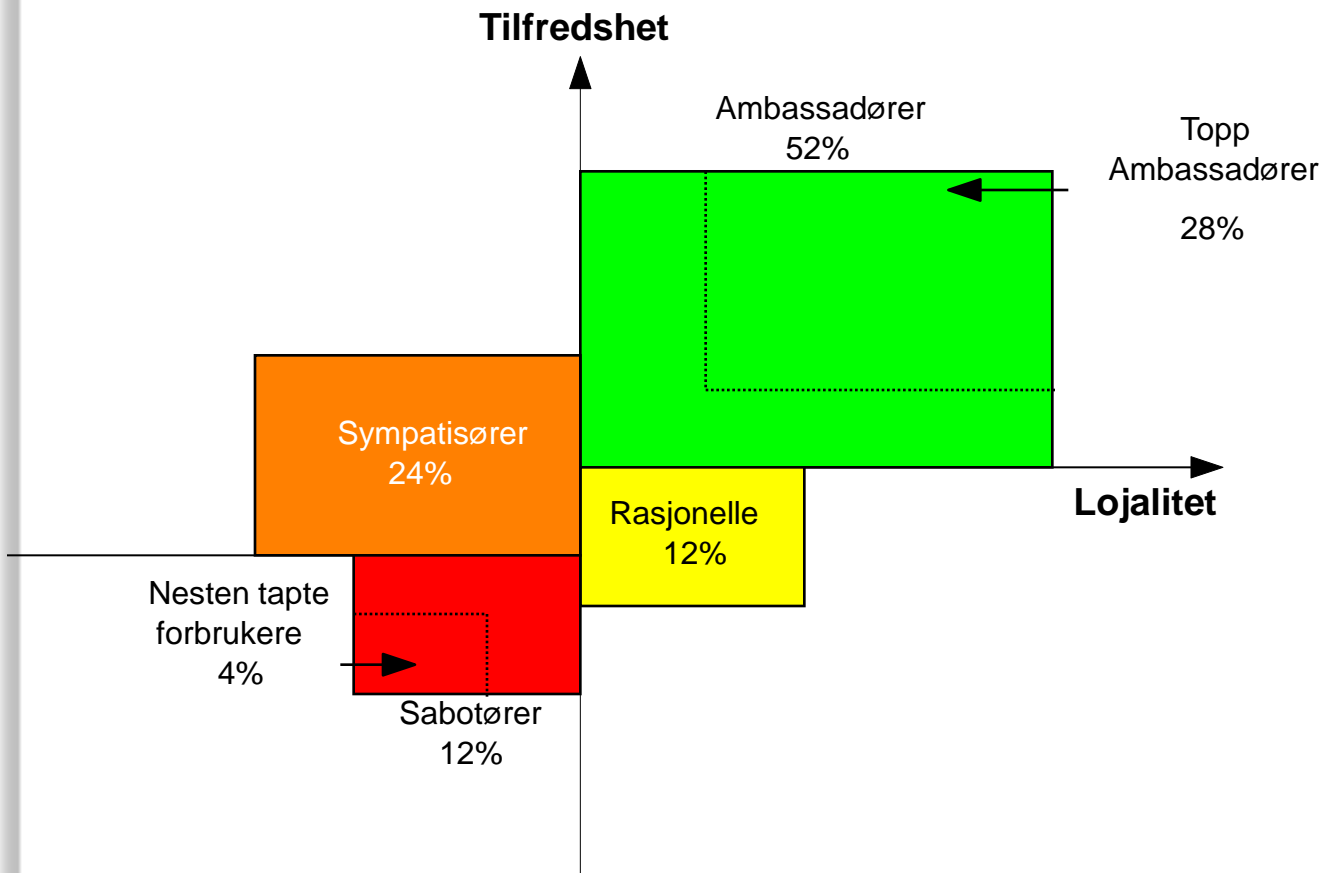
La oss begynne med laksen

..laksen er et ålreit dyr, og har et svært godt omdømme i Norge

Typologi – laksens omdømme i Norge

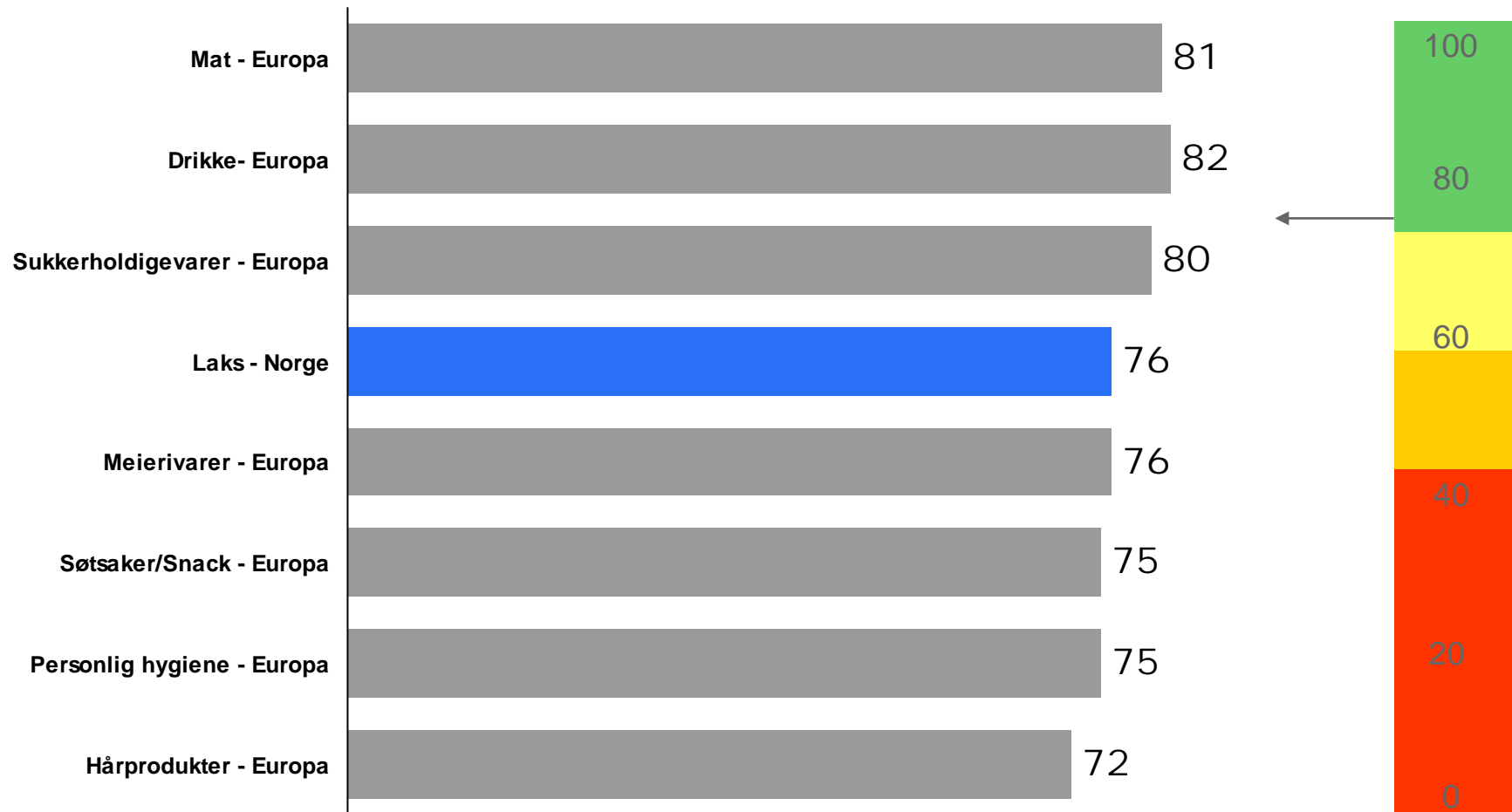
Indeks 76

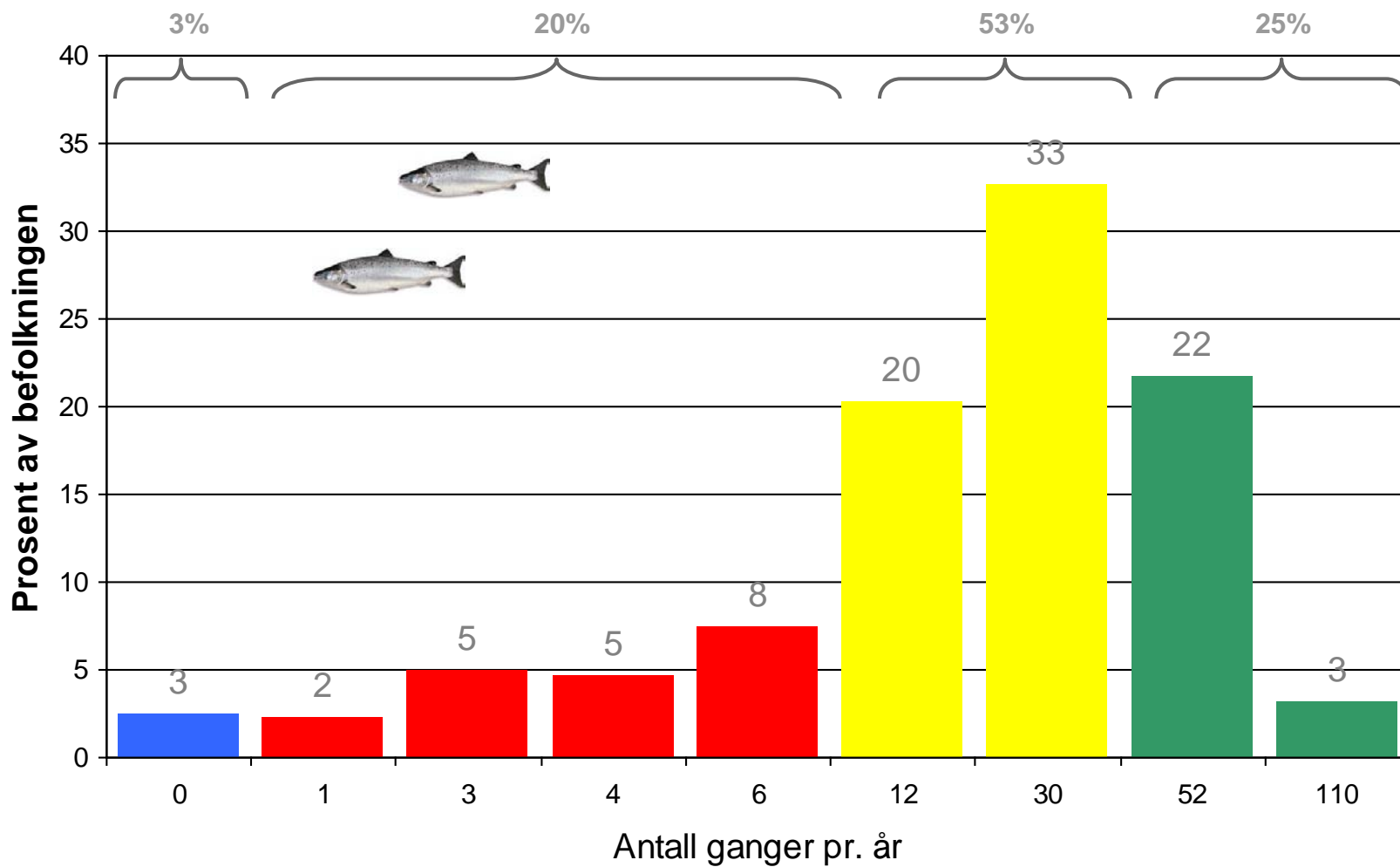
Markeds
motstands
ratio

$$\frac{12\% \times 10}{52\% \times 3} = 0,8$$

Omdømmeindeks på tvers av varegrupper

Hvor ofte spiser folk laks i Norge? ¹⁾

Hvor mye laks spiser vi i Norge?

Lakseelskerne

Utgjør: ca. 760.000 personer ¹⁾ (25%)
Spiser til sammen 5,5 mill kg. laks pr. år
Står for 53% av verdien av lakse-
omsetningen

Flere ganger
i uken

Normalspiserne

Utgjør: ca. 1.600.000 personer ¹⁾ (53%)
Spiser til sammen 4,5 mill kg. laks pr. år
Står for 44% av verdien av lakse-
omsetningen

1-3 ganger
i måneden

Pliktspiserne

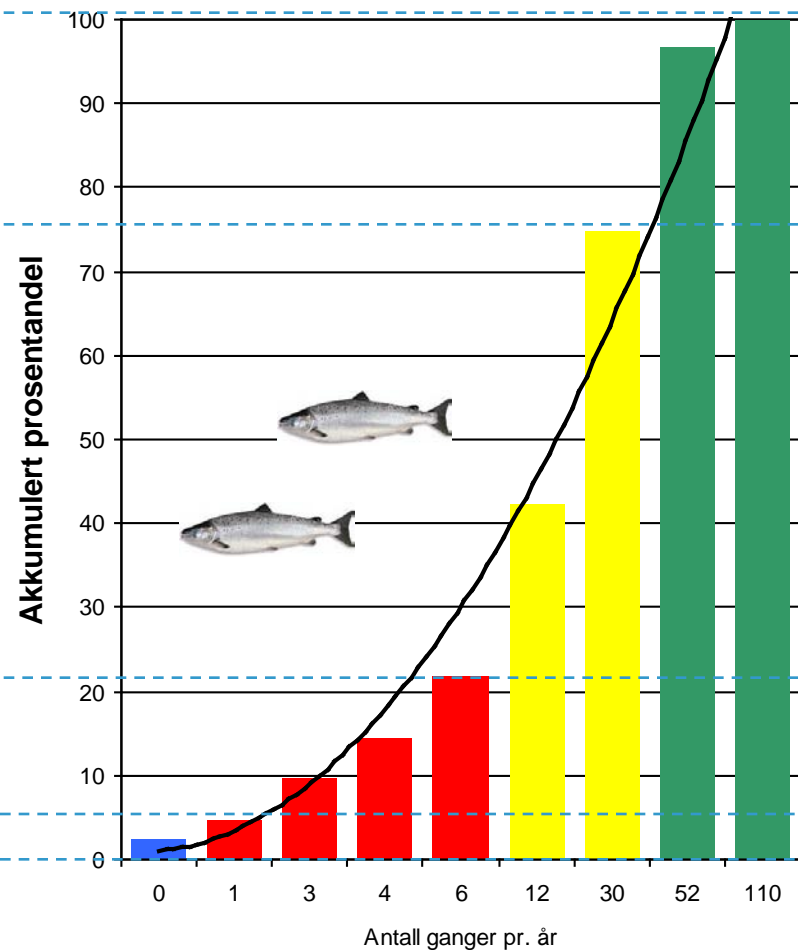
Utgjør: ca. 600.000 personer ¹⁾ (20%)
Spiser til sammen 0,3 mill kg. laks pr. år
Står for 3% av verdien av lakse-
omsetningen

1-6 ganger
i året

Skeptikerne

Utgjør: ca. 80.000 personer ¹⁾ (3%)

10,2 mill kg. pr. år ¹⁾

Litt om psykologien

Atferd

Holdning

Holdning

Hvor mye laks
jeg spiser

Min oppfatning av
laksens omdømme

Min oppfatning av
laksenæringen

Selvforsterkende
loop
(kognitiv dissonans)

Hvor sterk er denne sammenhengen?

Atferd

Holdning

Holdning

Dess mer laks en person spiser – dess mer positivt omdømme får vedkommende av laksen, og dess mer robust blir dette omdømme mot evt. negativ påvirkning fra laksenæringens omdømme

(kognitiv dissonans)

Hvor sterk er denne sammenhengen?

Folk spiser laks med ulik begrunnelse

Sunt

Trygt
Godt fiskemåltid
Kvalitet
Smaker godt

Trygt
Sunt
Godt fiskemåltid
Kvalitet
Smaker godt
Forbygger sykdommer

Smaker vondt
Usunt
Kjøtt er sunnere

Usikker på føret
Ikke naturlig
Usikker på kontrollrutinene
Er for fet

Usikker på føret
Blir forringet i butikkene
Ikke naturlig
Liker villaks bedre
For dyr

Usikker på føret
Usikker på kontrollrutinene

Skeptikerne
22

Pliktspiserne
61

Normalspiserne
80

Lakseelskerne
88

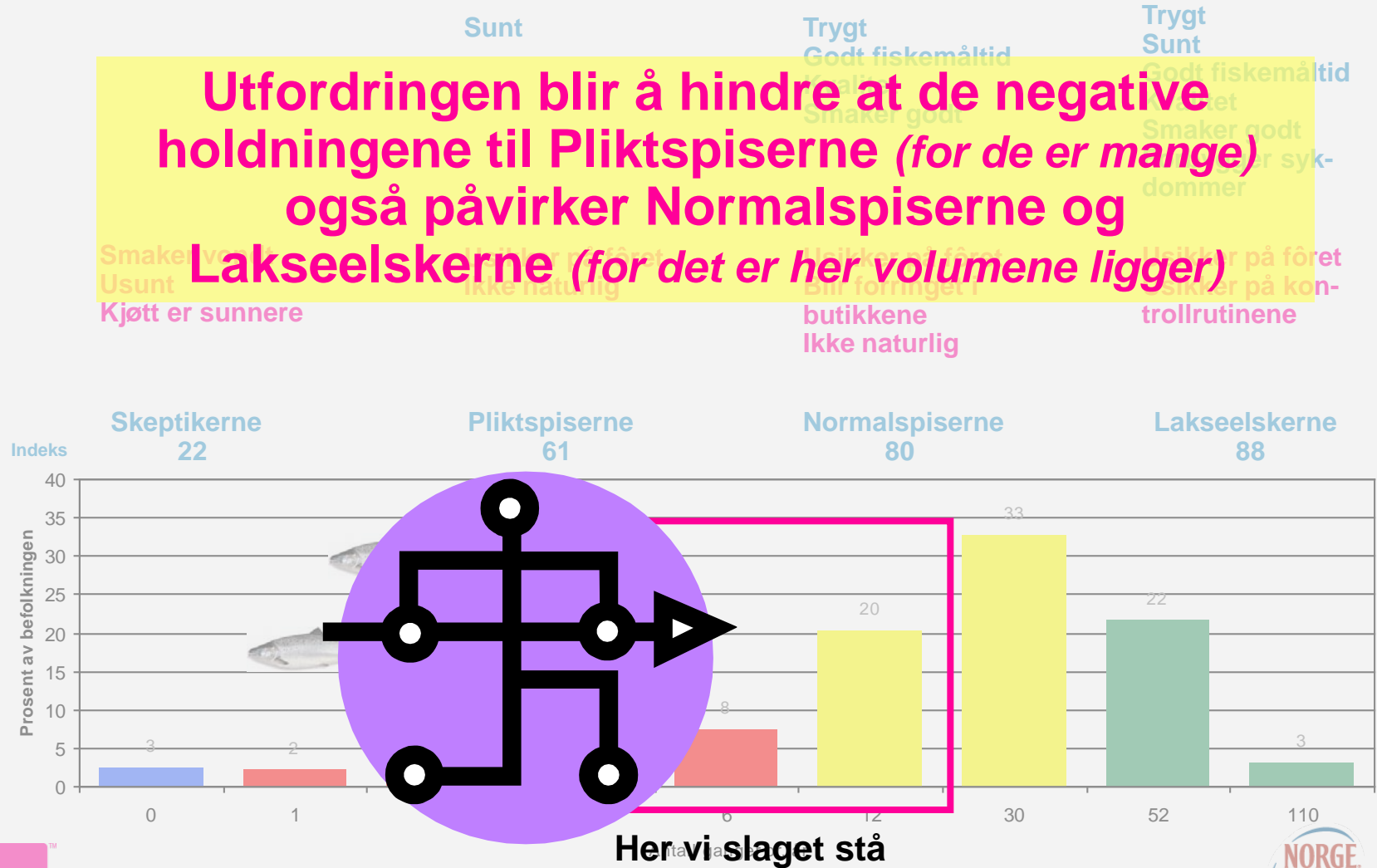
Indeks

Prosent av befolkningen

Antall ganger pr. år

Folk spiser laks med ulik begrunnelse

Utfordringen blir å hindre at de negative holdningene til Pliktspiserne (for de er mange) også påvirker Normalspiserne og Lakseelskerne (for det er her volumene ligger)

Fôret og kontrollrutinene er noe av det viktigste

Husk at de primært spiser laks fordi de mener den er sunn

De har **ikke** tiltro til at fôret som laksen spiser ikke inneholder skadelige stoffer for mennesker

De mener at oppdrettslaks **ikke** er et naturlig produkt

De stoler **ikke** fullt og helt på kontrollsystemene norske myndigheter har for å sikre en sunn og trygg oppdrettslaks

Litt om hvem de 600 000 Pliktspiseren er

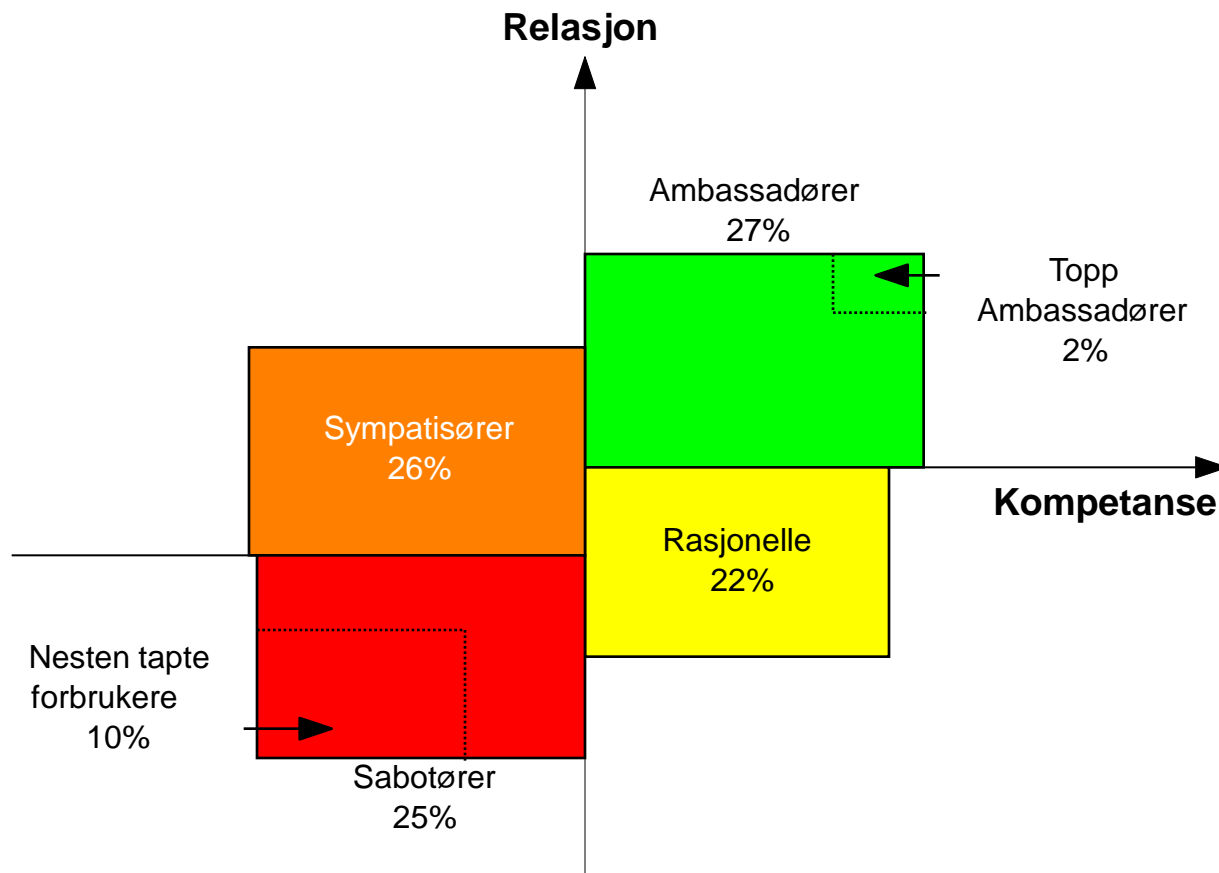
Gruppen er ikke veldig homogen, men har noen mulige kjennetegn

- Gjennomgående litt yngre (gjerne under 30 år)
- Relativt sett flere ugifte
- Noe lavere utdanning (men også relativt sett flere studenter)
- Noe lavere husstandsinntekt
- Flere barn boende hjemme

Hva så med næringen?

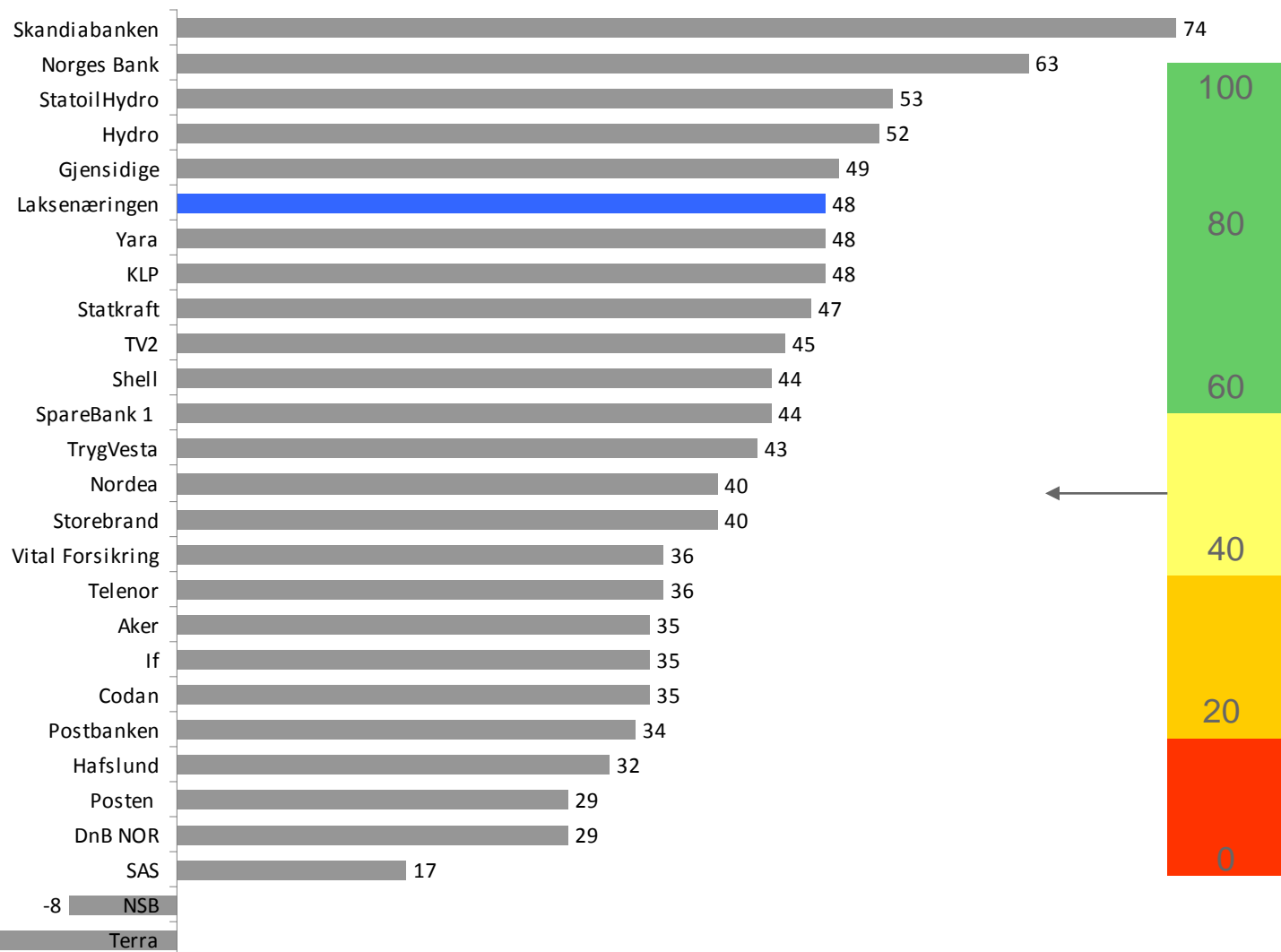
Typologi – laksenæringens omdømme i Norge

Indeks 48

Omdømme indeksen på tvers av virksomheter

(fra TNS Gallup Norges syndikerte TRI*M undersøkelse for 2009)

40

-20

0

20

TNS Gallup - Høsten 2009

40

60

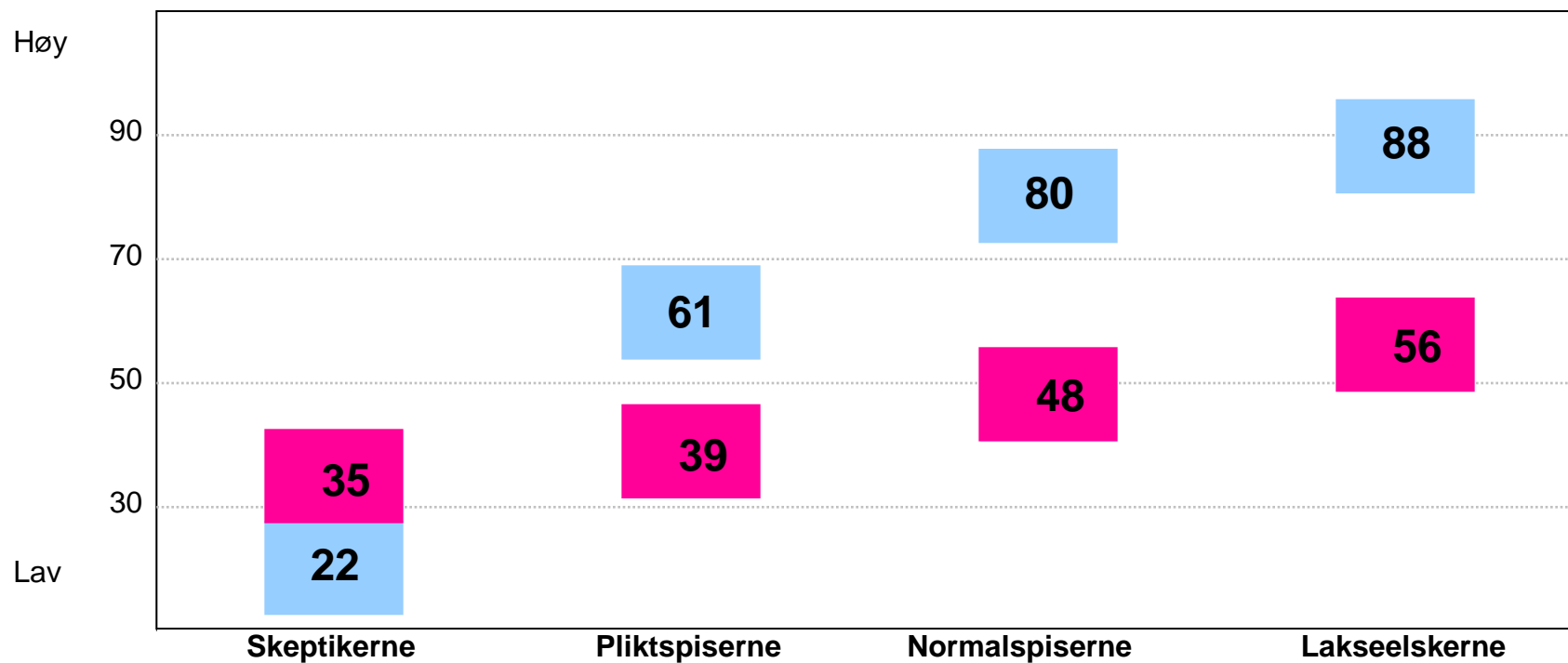

80

Typologi – kombinasjon av laksens og laksenæringens omdømme i Norge

	Ambassadører Laksen 33	Rasjonelle Laksen 27	Sympatisører Laksen 22	Sabotører Laksen 16
Ambassadører Laksenæringen 33	24% 35	2% 25	4% 22	1% 17
Rasjonelle Laksenæringen 27	9% 32	3% 25	5% 20	1% 24
Sympatisører Laksenæringen 27	13% 30	4% 33	7% 21	1% 7
Sabotører Laksenæringen 24	6% 31	4% 25	8% 25	9% 16

Tilfredshets indeks og Omdømme indeks over laksespiser grupper

Base

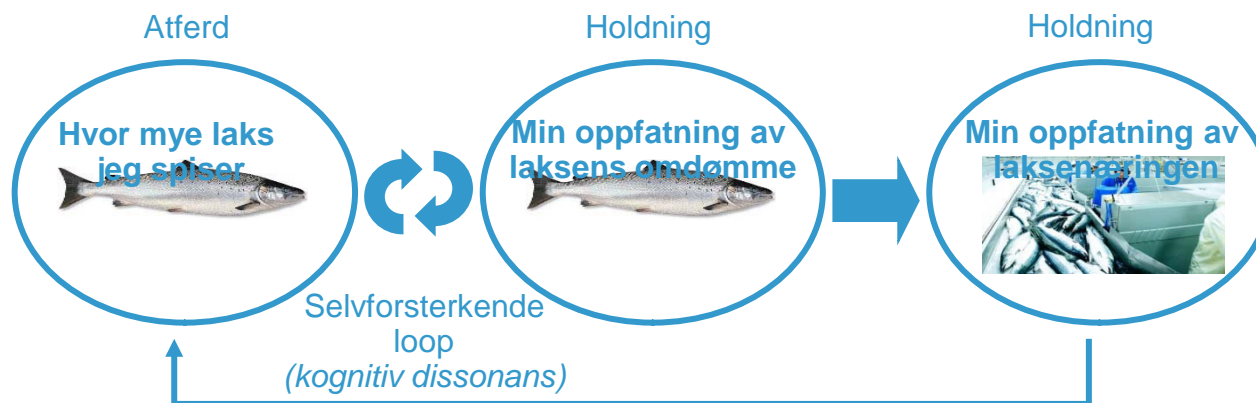
39

300

816

385

Hvor sterk er sammenhengen?

Hvor sterk er denne sammenhengen?

Skeptikerne

22

35

17%

Pliktspiserne

61

39

42%

Normalspiserne

80

48

34%

Lakseelskerne

88

56

26%

Uttrykker hvor stor del av variasjonen i omdømme med laksen som kan forklares med omdømme av næringen. Alt over 25% regnes som en sterk sammenheng. Alt over 60% er en veldig sterk sammenheng.

Pliktspiserne vil i større grad kunne bli påvirket av en reduksjon i laksenæringens omdømme, spesielt omdømmefaktorer som evt. skulle påvirke oppfatningen av laksens *sunnhet* i negativ retning

Det må skje en **betydelig** omdømmesvekkelse til før det får dramatiske konsekvenser for de som i dag spiser mye laks. Fordi de som spiser mye laks er i flertall – er hovedkonklusjonen at laksens rykte/omdømme i Norge (og medfølgende laksekonsum) er **temmelig robust** mot en reduksjon i laksenæringens omdømme.

En reduksjon av laksenæringens omdømme på 10% (på omdømme indeks 48-44) vil føre til en (*midlertidig*) 3-4% reduksjon i konsumet 3-4 – her i Norge.

..dvs. opp mot 500 tonn, eller 30 mill kroner

Laksepisegruppene har ulik oppfatning av laksenæringen

Fokus på å frembringe et sunt produkt

Fokus på å frembringe et sunt produkt
Verdensledende på kunnskap og innovasjon

Fokus på å frembringe et sunt produkt
Bidrar til store eksportinntekter
Viktig bidrag i norsk mattradisjon

Fokus på å frembringe et sunt produkt
Verdensledende på kunnskap og innovasjon
Bidrar til store eksportinntekter
Viktig bidrag i norsk Mattradisjon

Dårlige utnyttelse av ressursene i havet
Dårlig etisk standard
Utlendingene er mer seriøse

Fisken blir overfôret
Ikke viktige arbeidsplasser
Lokal forurensning
Dårlige utnyttelse av ressursene i havet
Ingen åpenhet
Tøyer regelverket
Dårlig kontroll

Fisken blir overfôret
Ikke viktige arbeidsplasser
Dårlig utnyttelse av fôr
Lokal forurensning
Bruk av antibiotika
Ingen åpenhet
Tøyer regelverket
Dårlig kontroll

Fisken blir overfôret
Lokal forurensning
Lite bærekraftig

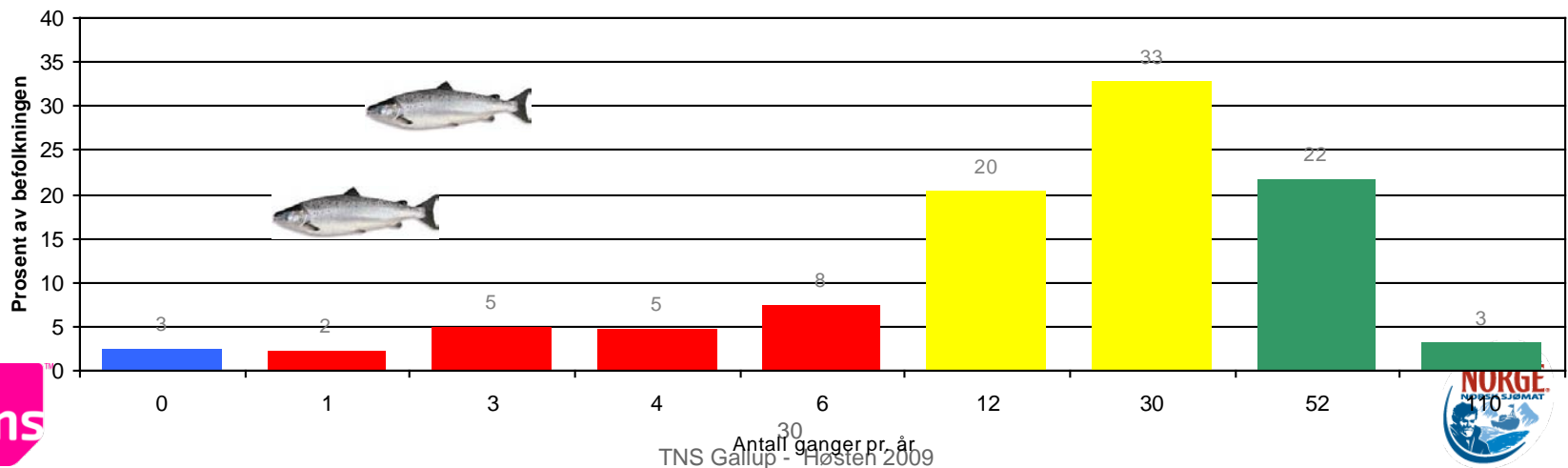
Skeptikerne
35

Pliktspiserne
39

Normalspiserne
48

Lakseelskerne
56

Omdømme Indeks

TNS Gallup - Høsten 2009

Konklusjon: Dette mener Pliktspiserne

Dette mener de om næringen:

Liten grad av **åpenhet**

Tar ikke nok ansvar ift **rømning**

Tøyer **regelverket**

Fører for **dårlig kontroll** med seg selv

Aktørene er ikke **seriøse** nok

Overfører fisken

Bidrar til **lokal forurensning**

Ingen god utnyttelse av **ressursene** fra havet

Bidrar i for liten grad til **lokal verdiskaping** (for eksempel i form av nye arbeidsplasser langs kysten)

Spesielt forhold som direkte eller indirekte kan føre til at de oppfatter laksen som **usunn** – er særs kritisk

- **Sørge for at produksjonen foregår på en slik måte at det ikke går ut over fiskens **sunnhet****
- **Redusere **lokal forurensning****
- **Sørge for at næringen opptrer på en slik måte at det ikke stilles spørsmålstegn ved **laksenæringens seriøsitet****
- **I større grad synliggjøre bidraget til lokal **verdiskapning** langs kysten**

..det kan også være av betydning å hjelpe den tause majoritet med å komme opp med **gode argumenter – når de blir utfordret av Pliktspiserne**

• • • ■ *Takk for meg!*

